Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
asunto- ja ympäristöjaosto
HE /2016 vp
27.5.2016

talouspäällikkö Timo Jaakkola

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi (pääluokka 35)

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

- - 183 000 euroa

35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

- - 199 000 euroa

35.20.01 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

- - 25 000 euroa

Momenttien muutokset johtuvat valtion vuokrajärjestelmässä käyttöön otetun omakustannusperiaatteen vaikutuksen tarkistuksesta ja VaEL-maksun väliaikaisesta alentamisesta.

35.10.20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

- + 520 000 euroa

Belvedere Mining Oy asetettiin konkurssiin 28.12.2015 Ylivieskan-Raahen käräjäoikeudessa. Belvedere Mining Oy omistaa Hituran nikkelikaivoksen (nikkeli, kupari, koboltti, platina, palladium) Nivalassa. Hituran kaivosalueelle on vuosina 1992-1996 tuotu Kokkolan kobolttikemikaalitehtaalta jarosiittia 0,45 Mt, joka on läjitetty 3,5 ha alueelle. Alueella on todettu ympäristöriski johtuen suotovesien pääsystä pohjaveteen ja Kalajokeen. Pohjaveden ja joen pilaantumisen estämiseksi suotovettä pumpataan jatkuvasti puhdistettavaksi.
Ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ympäristöministeriö on jo rahoittanut veden pumppauksen, puhdistuksen ja muiden ympäristön kannalta välttämättömien toimien kulut (noin 74 000 e/kk (sis. alv)) konkurssin jälkeen POP ELYn kautta konkurssipesälle, joka on vastannut tarvittavista resursseista (sähkö, kemikaalit, henkilöt). Kulut on maksettu ympäristöministeriön momentilta 35.10.61 Vesien- ja ympäristöhoidon edistäminen. Vuosikustannukset ovat noin 0,9 milj euroa.

Ympäristöministeriö rahoittaa ympäristövahinkojen torjuntaa POP ELYn kautta konkurssipesälle konkurssimenettelyn ja lisäselvityksiin tarvittavan ajan, arviolta noin 7 kk, yhteensä 520 000 euroa.

35.10.21 Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

- Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää käyttötarkoituskohdassa 3 myös avustusten maksamiseen.

VTV on huomauttanut ympäristöministeriötä siirtomenojen maksamisesta talousarvion vastaisesti. Kyse on momentin 35.10.21 päätöskohdan 3 (uhanalaisten eliölajien seurantaan, suojeluun ja hoitoon, sekä

niihin liittyvien työryhmien toimintaan, rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen sekä vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten ja EU:n CITES-asetuksen edellyttämien eläinten hoidon järjestämiseen) perusteella rahoitetuista eliötyöryhmistä (mm. sieni-, itiö, ja kovakuoriaistyöryhmät). Ympäristöministeriö osoittaa määrärahaa momentin päätöskohdan 3 mukaisesti Suomen ympäristökeskukselle, joka kokoaa ryhmät kokoaa ja ylläpitää niiden toimintaa. Syke ohjaa määrärahaa Helsingin yliopiston Luonnontieteelliselle keskusmuseolle (LUOMUS), jolla on sienityöryhmä. Ryhmät koostuvat alojensa huippuasiantuntijoista, jotka kartoittavat ko. eliöstöjen tilannetta, suojelua ja hoitoa Suomessa. VTV on tulkinnut, että kyseisiä ryhmiä ei ole kilpailutettu, mitään toista osapuolta (saajaa) sitovaa sopimusta ei ole laadittu, eikä laadituissa myöntöpäätöksissä ole mainintaa sanktioista/ristiriitatilanteista/rahoituksen ehdoista. Ympäristöministeriö on saanut tilintarkastuskertomuksessa laillisuushuomautuksen asiasta. VTV toteaa, että ympäristöministeriö on maksanut avustuksia rahoittaessaan kyseisten ryhmien toimintaa. Ympäristöministeriö tekee jatkossa sopimukset ryhmien tavoitteiden määrittelemiseksi. Momentilla 35.10.21 ei ole kuitenkaan mainintaa, että momentilta saa maksaa avustuksia. VTV on todennut YM:n kanssa käydyssä neuvottelussa tammikuussa 2016, että kyseisiä työryhmiä on vaikea kilpailuttaa ja suosittelee momentin 35.10.21 päätösosaan lisättäväksi, että "Määrärahaa saa käyttää käyttötarkoituskohdassa 3 myös avustusten maksamiseen.”

35.10.61 Vesien ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

- Momentin perusteluihin on tarpeen lisätä, että määrärahaa saa käyttää myös Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeen toimenpiteeseen Lisätään puun tarjontaa ja monipuolista käyttöä.

  Puun käytön edistämistä rakentamisessa on käsitelty biotalouden ja puhtaiden ratkaisujen ministeriryhmän kokouksissa, joissa on tehty ehdotuksia mahdollisiksi lisätoimiksi. Tarkoitus on käyttää pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuksen ja maa-aineskierrätyksen kokeiluohjelmaan varattua maa-aineskierrätyksen määrärahaa Puun käytön edistäminen rakentamisessa -toimenpiteen koordinaatiotehtäviin.

35.20.02 Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)

- + 250 000 euroa

  Kyseessä on uusi momentti, jonka määrärahaa saa käyttää Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio -hankkeeseen (KIRADIGI) ympäristöministeriön, valtion virastojen, kuntien ja maakunnan liittojen, yritysten sekä järjestöjen menoihin sekä kansainvälisen yhteistyön kuluihin ja maksuihin sekä avustusten maksamiseen.

  KIRADIGI on rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatiota ajava kärkihanke, jossa uudistetaan yhdessä rakennetun ympäristön tiedonhallinnan ja palveluiden ekosysteemi. Hankkeessa poistetaan rakennetun ympäristön, maankäytön ja rakentamisen toimialan prosessien ja tietojen hallinnan keskeneräisyyttä ja hajanaisuutta, yritysten, kuntien ja valtion päällekkäisiä standardeja ja kehittämistyötä sekä päätösprosessien päällekkäisyyttä, manuaalisuutta ja toisteisuutta. Digitalisoinnin perusta uudistetaan rakennetun ympäristön osalta.
  Kansallisen kehittämistyön pohjana on kansainvälinen alan standardointityö, johon osallistumisen ja vaikuttamisen vahvistaminen on osa KIRA-sektorin hankkeelle asettamia tavoitteita. Määrärahaa voidaan käyttää myös kansainvälisen standardointityön maksuihin ja osallistumiskuluihin.
  Hankkeessa rakennetaan digitaalisen yhteentoimivuuden perustaa yhdessä julkisen ja yksityisen sektorin kanssa. Julkisten palvelujen ja prosessien läpidigitalisaatio luo edellytyksiä elinkeinoelämälle ja vähentää hallinnon tuplatyötä. Digiperustaa hyödyntäen toimiala tehostaa maankäytön ja rakentamisen palvelutuotantoa. Standardit ja yhtenäiset digitalisoidut ratkaisut helpottavat erityisesti pk-yritysten tuloa markkinoille. Alan tuottavuuden ja toimeliaisuuden maksimaalinen edistäminen varmistetaan hankkeen piloteilla ja kokeiluilla. Vuonna 2017 KIRADIGI-hankkeessa suunnitellaan käytettäväksi 4 000 000 euroa ja 3 750 000 euroa vuonna 2018.

35.20.60 Siirto valtion asuntorahastoon

Korkotukilainat ja valtiontakaukset

Momentin perusteluja täydennetään siten, että vuonna 2016 saa valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain mukaisia lainoja yhteensä enintään 80 000 000 euroa.

- Valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (/2016) mukaisia lainoja *yhteensä 1 250 000 000 euroa*.

Avustukset
Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2016 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 110 000 000 euroa.
Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2016 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 15 000 000 euroa.
Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2016 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää määräaikaisia käynnistysavustuksia yhteensä enintään 20 000 000 euroa valtion ja Helsingin seudun kuntien väliseen sopimukseen sitoutuneissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on 10 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.